

Korte mededelingen

Barmsijszen in de zomer

Gedurende de maand augustus waren mijn vriend, Hans Schouten, en ondergetekende in staat vogelwaarnemingen te doen in de Amsterdamse Waterleidingduinen ter hoogte van De Zilk. Bij een dezer tochten ontdekten we een betonnen drinkvijver. Dit vijvertje, dat dient voor de watervoorziening van de fazanten, werd druk bezocht door diverse kleine zangvogelsoorten.

Zo zagen wij de jonge barm-sijsjes bij de drinkvijver

Foto: F. van Daalen

Om de zaken wat nader te bekijken kozen we een heuveltop uit met vrij uitzicht op het vijvertje. We namen de kijker ter hand en tot onze grote verrassing bleek dat het vijvertje druk bezocht werd door barm-sijsjes. Een voor ons, in deze tijd,

Het was gedurende de gehele dag een komen en gaan

Foto: F. van Daalen

onbekende soort! We zullen hier vermoedelijk met *Carduelis flammea* cabaret te maken hebben. Opvallend was het grote aantal jonge exemplaren. Aantallen, voor deze barm-sijsjes, zijn moeilijk op te geven. We hebben later diverse dagen bij het vijvertje doorgebracht en het een en ander fotografisch vast kunnen leggen. Het was gedurende de gehele dag een komen en gaan van barm-sijsjes met een frequentie van een kwartier tot een half uur per exemplaar.

Men kan zich de vraag stellen of deze barm-sijsjes in de A.W. duinen gebroed hebben; het zal moeilijk zijn hier een antwoord op te geven. Buiten de barm-sijsjes frequenteerden een hele reeks zangvogels deze drink- en baadgelegenheid o.a. grasmus, fitis, zwartkop, gekraagde roodstaart, kneu, merel, tortelduif, kool- en pimpelmees, waaruit wel weer blijkt hoe belangrijk zo'n drink- en baadvijver is. Tevens krijgt de vogelwaarnemer zo de gelegenheid in alle rust de zangvogelpopulatie van een duinbosje vast te stellen. Daarbij komt nog dat bovenstaand lijstje vroeger in het broedseizoen waarschijnlijk nog groter zal zijn.

• Frits van Daalen, van der Vinnestraat 19 rood, Haarlem

In dit verband is het interessant het pas-verschenen artikel „Lille Gråsisken (Carduelis flammea cabaret (Müller)) som ynglefugl i Danmark" van Poul Hald-Mortensen in het Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift, jrg. 64 (1970), pag. 163-193 te vermelden. Het wijst op de uitbreiding van de kleine barmsijs aan de westkust van Jutland. Zij werden gedurende de broedtijd in de jaren 1954-1955 het eerst opgemerkt. Het eerste nest werd in 1969 gevonden. Zij komen daar gedurende de broedtijd blijkbaar in dezelfde biotoop voor als bij ons.

J.T.

Purperkoet I

Op woensdag 13 augustus 1969 's avonds om ± half acht hebben mijn man en ik langs de nieuwe weg in Zuidelijk Flevoland naar Lelystad (vanaf Muiderberg) ter hoogte van de werkhaven een purperkoet waargenomen. Het was een prachtige vogel, hij deed tropisch aan met zijn rode snavel en poten en zijn paars-groenblauwe veren. Zijn staartje was van onderen wit en bij het lopen wipte dat omhoog, net als bij een waterral. In de „Vogelgids" staat Nederland niet gemeld als land waar hij waargenomen is. Zou het een exemplaar zijn dat ontsnapt is uit een dierentuin of iets dergelijks? Op 16 augustus zijn wij nog een keer gaan kijken, maar wij hebben niets meer gezien.

- mevr. C. Hartog-van Berkel en J. Hartog, B. Ingellaan 12, Ankeveen

Purperkoeten II

Bij ons huis in Vinkeveen hebben wij verschillende malen purperkoeten waargenomen. Zonder kijker waren het bos-besblauwe vogels, die op buitenmodel grote waterhoenders leken. De van onderen witte staart werd op dezelfde manier omhoog gehouden; tijdens het gaan ook schokkend. Met de kijker be- zien werden de vogels lichter (staal- blauw) van kleur, van boven donkerder blauw dan van onderen. De snavel was lakrood, dik (breed) en liep in dezelfde rode kleur tot midden boven op de kop

door. De poten hadden dezelfde rode kleur en werden tijdens de vlucht achter- waarts gestrekt. Zij staken dan voor de helft tot tweede achter de staart uit. 25-9-70 1 ex. door mijn vader (prof. dr. H. J. Mac Gillavry) en ondergetekende gedurende 15 minuten grazend waar- genomen, uiteindelijk wegvliegend.

3-10-70 grazend de gehele middag waar- genomen. Zwom naar tweede legakker, daarbij door meerkoet aangevallen. Ver- dween in leverkruid van tweede leg- akker.

4-10-70 tegen de schemering vloog 1 ex- emplaar weg van de eerste legakker.

5-10-70 Om 11.15 uur 1 ex. grazend en vliegend. Van 12.30-13.00 uur grazend.

6-10-70 laatste waarneming van 11.00- 11.30 uur. Ditmaal twee exemplaren. Eén van deze vogels had een grijs waas over nek en kop.

Waar dit niet vermeld is zijn de waar- nemingen door de gehele familie gedaan. De afbeelding van de purperkoet in de „Vogelgids" voldoet volledig aan de door ons waargenomen exemplaren.

- P. J. Mac Gillavry, Baambrugse Zuwe 128 E., Vinkeveen

De Commissie voor de Nederlandse Avifauna heeft inmiddels aan de heer P. J. Mac Gillavry bericht gezonden dat zijn waarneming van een purperkoet in september en oktober 1970 te Vinkeveen in de vergadering van 6 maart j.l. van de Commissie is behandeld. Het blijkt een uit gevangenschap ontsnapt exemplaar en niet de Europese soort. Over het tweede exemplaar wordt niet gerept.

De Avifauna van Bussum

Een 12 pagina's tellend gestencilde lijst werd door de Avifauna-commissie van de Vogelwerkgroep 't Gooi e.o. uitgegeven. De gegevens zijn in 1969 en 1970 bijeen- gebracht. Het resultaat is 59 broedvogels en daarbij komen nog 92 soorten die als gast zijn genoteerd. Onder de broed- vogels tref ik o.a. de appelvink, Europese kanarie, nachtegaal en vuurgoudhaantje aan. Ofschoon de lijst voor aanvulling vatbaar is kan deze mooi dienen als ondergrond voor het verzamelen van aanvullende gegevens. Verkrijgbaar tegen betaling van f 1,50 (excl. porto) bij mevrouw R. de Wijs-Tabois, Stalpaert- straat 10, Hilversum, tel. 02150 - 1 29 28.

Notities over late terugkeer van de kievit

Elk voorjaar kijken wij met spanning uit naar de eerst teruggekeerde kieviten. Want onze nationale vogel is toch wel een echte lenteheraut par excellence. Dit voorjaar moesten wij wel extra lang wachten op de eerste kieviten.

De weken voor de Kerst zagen wij overal op de weilanden troepen kieviten. Vooral op Texel was het aantal groot. Maar op 24 december viel er een flink pak sneeuw, het werd ook wat kouder en de volgende dag waren alle kieviten verdwenen. Er was nergens meer een kievit in het Texelse land te bekennen en ook de goudplevieren waren plotseling vort. Afgereisd naar het zuiden, om vooral de koudezone voor te blijven en de narigheid van de sneeuw te ontvluchten. Ook op de weilanden in Noord-Holland bleken zij verdwenen te zijn. In de daarop volgende weken en maanden keken zij steeds uit naar kieviten, maar nergens viel een kuifdrager te zien. Toch was het eigenlijk al die weken allerm minst koud en vele weken achtereen bracht opmerkelijk mild en zacht weer. In de landen ten zuiden van ons vaderland was het echter zeer koud en zelfs in Zuid-Frankrijk was het echt winterweer met veel sneeuw en lange tijd met temperaturen ver onder nul. Daar was het in lange tijd niet zo koud geweest. Er werden zelfs temperaturen gemeten van 25 en 27 graden onder het nulpunt en dat was nog nooit eerder voorgekomen.

Als regel mogen wij de eerste kieviten weer begroeten zo in de eerste weken van februari. Daarmede bedoel ik dan vogels die hier zullen gaan broeden. In open winters zonder vorst of sneeuw zien wij vaak ook in het hartje van de winter nog hier en daar kieviten. In de laatste week van februari beleven wij vaak sterke terugtrek van kieviten. Maar ook nog gedurende de maand maart keren er kieviten terug om in ons land te gaan nestelen. En zelfs in april druppelen nog kieviten door. Ook in mei kan het gebeuren dat kieviten zich nog vestigen en een territorium in bezit nemen. Het is echter niet altijd duidelijk of dit exemplaren zijn die pas gearriveerd zijn, of vogels die hun eerste broedpoging zagen mislukken.

Het is mijn ervaring dat de mannelijke exemplaren wat eerder in het broedgebied terugkeren, dan de wijfjes. Het heeft er alles van dat er sprake is van een gescheiden trek en niet zelden zag ik dat de mannetjes, gemakkelijk van de wijfjes te onderscheiden door langerè kuifveren, meer sprekende tekening van wit en zwart aan kop een hals, diepere glans op de vleugels en bovendien aan het gedrag, de vlucht en het geluid eerder terugkeerden dan de wijfjes. Die eerste teruggekeerde mannetjes vertonen vaak al direct na aankomst lenteactiviteit. Vooral is dit het geval als het weer echt lenteachtig is met mooi en mild weer met zon. Dan zie je de mannetjes druk in de weer met kuiltjes draaien, ze gaan telkens over de wiek en gedragen zich alsof er al eieren zijn. Maar dan zijn er nog in het geheel geen wijfjes.

Nu de kieviten deze lente zo laat pas weer terugkeerden, zou dit mogelijk in verband gebracht kunnen worden met de extreme koude in vele delen van Frankrijk en Spanje. Toen zij hier verdreven werden door sneeuw en vorst konden zij stellig niet terecht in Zuid-Frankrijk, waar het dikop winter was. Mogelijk zijn zij toen veel verder naar het zuiden door getrokken, dan normaal het geval is en moesten zij uitwijken naar Zuid-Portugal en zelfs misschien wel naar Marokko of Algiers en Tunesië. De terugweg zou daardoor veel langer geworden zijn en meer tijd hebben gevergd.

Wij zagen de eerste kieviten pas op 20 februari toen wij langs de Waal tussen Gorinchem en Haften reden. De dag daarop was het aantal toegenomen en waarschijnlijk waren zij in de nachtelijke uren gearriveerd. De eerste kieviten werden hier gezien op 17 februari. En dat is rijkelijk aan de late kant.

• Jan P. Strijbos, Claus Sluterweg 2, Heemstede

Andere eerste waarnemingen van kieviten in ons land waren:

12-2 5 ex. over Middelburg r. west (J. C. Wedts de Swart); 12-2 80 ex. over Vlissingen (J. Pieterse, med. Wedts de Swart); 14-2 vele ex. bij het Naardermeer (P. C. C. de Vries); 14-2 tientallen ex. bij Eembrugge (T. Rap, H. J. Slijper, J. Taapken); 21-2 eerste ex. bij Meerveld (H. & H. G. Koffijberg); 22-2 15 ex.

omgeving Ommen (J. den Besten). Het eerste kievitsei werd op 19-3 bij Heiloo gevonden.

Grote trappen in Gooi- en Eemland

De volgende gegevens (zie ook „De Nederlandse Jager jrg. 76, pag. 83) over de grote trap werden ontvangen: 19 september 1 ex. op ca. 100 meter afstand in de Nieuwe Keverdijkse polder, ten oosten van Weesp en ca. 2 km ten westen van het Naardermeer gem. Weesp (N. R. & W. H. Venneman).

20 september 1 ex. op de Hilversumse Meent, ten zuiden van het Naardermeer op ca. 250 meter van de Meentweg, gem. Bussum (J. Buitendijk, N. R. Venneman). 14 januari 2 ex. in de Nieuwe Keverdijkse polder, ditmaal iets dichterbij de Vecht gem. Weesp (L. J. Aalst). 6 januari 6 ex. tijdens ganzenvangen waargenomen, kwamen uit het oosten, tussen Bunschoten en Eemdijk. Zij verbleven daar een maand en later splitsen zij zich in een groepje van 4 en 2 stuks (L. Hoolwerf, med. H. J. Slijper).

16 januari 2 ex. slechts 100 m van een jachthut Nieuwe Keverdijkse polder, gem. Weesp (W. N. Venneman).

Op 29 januari vertelde Mr. T. J. F. A. ter Haar, Maarn aan H. J. Slijper dat hij had gehoord van een waargenomen grote trap tussen 't Raboes en Huizen en omstreeks deze tijd hoorde Frankie ter Berg van een boer in het vogelreservaat ten westen van de Eemmond die, naar de beschrijving te oordelen, 2 ex. zou hebben waargenomen tussen 't Raboes en de bunker aan de kust.

J.T.

11-1 werd een dood ex. (draadslachtoffer?) gevonden bij de Spijkerweg Nunspeet, de vogel werd geprepareerd (A. Smit).

De Canadese gans in Zweden

In 1942 werden door Bengt Berg de eerste 2 paar Canadese ganzen uitgezet. In 1945 volgden nog 2 paar. Deze vogels vermenigvuldigden zich zo, dat er in 1970 ca. 4000 in Zweden voorkwamen. De belangrijkste broedgebieden zijn nu nog de oorspronkelijke vestigingsplaatsen in Orebrolän en Västmanland, maar in

vele andere delen van het land zijn de dieren intussen met goed gevolg tot broeden gekomen. Vooral van noord Zweden heeft men hoge verwachtingen als toekomstig ganzenland. In 1968 werd voor het eerst de jacht vrijgegeven in Västmanland. Leden van de provinciale jagersvereniging kregen een groepslicentie voor het afschot van 200 stuks, waarvan er 65 werden geschoten. In 1969 werden er 400 vrijgegeven. Het afschot steeg echter slechts van 65 tot 90. Dit kwam vooral door de toegenomen schuwheid van de vogels. In 1969 werden er bovendien in Orebrolän van 200 vrijgegeven ganzen 71 geschoten. In de toekomst zal de Canadese gans in Zweden een maand (16 september - 15 oktober) geschoten mogen worden.

T.V. uitzending

Op 20 oktober j.l. zond de K.R.O. een film uit welke was getiteld „Op korhoenderjacht”. Hierin werd o.m. de opening van de jacht op 12 augustus in Engeland getoond. De originele titel van de film is „The glorious twelfth”. Reporter Whicker meldt in deze productie van de Yorkshire Television Limited dat in 1968 400.000 vergunningen werden uitgereikt en twee miljoen hoenders werden geschoten. Het betreft hier echter niet het korhoen maar het Schotse sneeuwhoen (*Lagopus lagopus scoticus*). De Yorkshire Television Limited te Leeds verwees ons voor nadere inlichtingen naar het boekje „Grouse management”, booklet 12 van The Game Conservancy, uitgave van The Nature Conservancy, 19 Belgrave Square, London S.W. 1, prijs 10 Shillings 50 p. Wij kunnen hieraan toevoegen het boekje „Grouse shooting” door J. K. Stanford (1963), The Shooting Times Library No. 2, uitg. Percival Marshall & Co., London, prijs 10/6 net. Wij betreuren het dat in vertalingen van natuurfilms op de t.v. zo vaak de namen van vogels en andere dieren onjuist worden vertaald en daardoor hun juiste waarde (ook opvoedkundig) voor een groot deel verliezen. Het is gewenst dat hier in de toekomst wat meer aandacht aan besteed zal worden en kenners om medewerking zal worden bevraagd.

J.T.

Reakties op „Kolderiana”

Het artikel „Kolderiana” in nr. 1 (1971) bracht aan het licht dat de heer „C. Limburg” zijn invloedssfeer aan het uitbreiden is. De heer Rein Schut, Tuinweg 2 te Meppel zond ons ter inzage een artikel, voorkomend in het weekblad „De Homoet” (no. 2142 van 4-2-71), een te Hattem en omgeving verschijnend streekblad. Weliswaar maakt de schrijver zich niet bekend door eerlijkheidshalve zijn naam en adres eronder te zetten, doch de bewoordingen zijn zodanig identiek met die voorkomend in „De Havenloods”, dat geen twijfel mogelijk is over het vaderschap.

Heer Limburg — als dat tenminste uw ware naam is — kom terug van de dwalingen uws weegs en help niet langer nog meer het geestelijk milieu verpesten met uw geschrijf.

Intussen zijn wij wel benieuwd in welke streekbladen 's heren „Limburg's” artikel nog meer gestaan heeft of nog zal komen te staan. Willen onze lezers een seintje geven als ze het tegenkomen? Niet dat wij bang zijn dat hij in staat zou zijn onze vogelbeschermingswetgeving te torpederen of te verzwakken. Hij kan er donder op zeggen dat de mannetjes van C.R.M. en Instituten voor Natuurbeheer, die de belangrijkste touwtjes in handen hebben zelfs geen tittel of jota toe zullen geven in een richting als de heer Limburg voorstaat. Ook zij zijn taai volhouders, die met geen hefttruck van hun standpunt afgebeurd kunnen worden. In zeker opzicht: gelukkig maar.

Vernemen wij wat van u, beste lezers?

J.D.

Verwilderde katten

Practisch iedereen die wij spraken en die het artikel „Kolderiana” in Het Vogeljaar van februari gelezen had, viel over het zinnetje waarin de heer Dekker schrijft: „Natuurlijk zijn er poezen, die wel eens een vogeltje pikken. Maar dat doen de vogels onder elkaar ook”. Een dergelijke vergoelijkende standpuntsbepaling lijkt ons funest bij de bestrijding van het kattenprobleem en een onderschatting van deze werkelijke plaag waar-

van men zelfs bij Dierenbescherming heel goed op de hoogte is. Met name ten aanzien van de zwerfkatten die waarschijnlijk in de er voor genoemde calculatie van een half miljoen raskatten en een miljoen andere niet begrepen zijn, want niemand heeft er een idee hoeveel dat er wel zijn. Slechts zij die beroepshalve in het veld verkeren omdat zij met het jachttoezicht belast zijn, hebben er een vermoeden van. Er zijn tal van jachtvelden waar jaarlijks meer dan honderd verwilderde katten worden opgeruimd, dieren zonder thuis, die geheel van de vogel- en wildstand leven, en gelukkig ook muizen. Maar het lijkt ons niet in de lijn van de vogelbescherming te liggen de schade die de duizenden jagende katten aan de vogelstand toebrengen te pardonneren, en daarom heeft ons dit zinnetje zeer bevreemd.

• F. F. J. Gommers, secr. VWG. der KNIV, Starrenburglaan 111, Wassenaar

Natuurlijk heeft de heer Dekker met de poezen in geen geval de verwilderde katten bedoeld. Het is goed dat er nog eens op die duizenden roofkatten de aandacht wordt gevestigd. Wij willen ook wijzen op het artikel van Dr. Ir. H. N. Kluijver over dit onderwerp in Het Vogeljaar, jrg. 8 (1960), pag. 37-40.

Red.

Broedvogels in het van Boetzelaarpark van de De Bilt in 1970

A. J. P. Bos stelde de negende broedvogeltelling en nestkastencontrole in het Van Boetzelaarpark van De Bilt over 1970 samen. Het 4 pag. tellend gestencilde verslag telt 28 broedvogels w.o. braamsluiper, bonte vliegenvanger en appelvink. In vergelijking met de jaren 1957-1969 is de vogelstand wederom achteruit gegaan. Als broedvogel keerden tortelduif, witte kwikstaart, gekraagde roodstaart en kneu niet meer terug. Enkele niet-broedvogels worden vermeld. In 1970 werden 39 nestkasten gecontroleerd waarvan $\pm 50\%$ werd bewoond. De bonte vliegenvanger broedde, evenals in 1967 en 1968, in een mezenkast. Het adres van de samensteller is A. J. P. Bos, Rozenstraat 14, De Bilt. Telefoon 030-76 01 95.

Vakantiewerk.... anders Gratis werkkampen voor onderhoud natuureservaten

Tussen 28 juni en 14 augustus zal het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie op 13 plaatsen in Nederland in totaal 17 werkkampen organiseren waar jongeren tussen 15 en 30 jaar kunnen meewerken aan het onderhoud van natuureservaten. Het gaat hierbij om werkzaamheden die zeer zorgvuldig en met handkracht moeten worden uitgevoerd, waarvoor op de normale, zeer krappe arbeidsmarkt, vrijwel geen werkkrachten zijn te vinden, zodat in toenemende mate een beroep op vrijwilligers moet worden gedaan.

Daarom maken organisaties als het Staatsbosbeheer, de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland en de provinciale natuurbeschermingsorganisaties gaarne gebruik van de mogelijkheden die de natuurbeschermingswerkkampen van het I.V.N. (thans voor het elfde jaar) bieden om deze voor een juist beheer van reservaten noodzakelijke werkzaamheden te doen verrichten.

De programma's voor deze kampen, die van maandag tot zaterdag duren, zijn zodanig, dat ook veel aandacht wordt besteed aan voorlichting over natuurbehoud en milieuzorg (voordrachten, films, excursies). Er worden dit jaar kampen gehouden bij Eernewoude (F.), Zuidlaren en Vledder (D.), Oldemarkt, Vollenhove, Wierden, Enschede en Ommen (O.), Garderen (Gld.), Maasland en Nieuwkoop (Z.H.), Aalsmeer (N.H.), en Heeze (N.B.).

Deelneming aan deze kampen is geheel gratis, aangezien de deelnemers hun voeding en onderdak „verdienen” met de verrichte werkzaamheden. Nadere inlichtingen worden verstrekt door het I.V.N., Herengracht 540, Amsterdam, tel. 020 - 24 27 14.

Postzegelverzamelaars

Er zijn reeds ruim 70 geïnteresseerden voor het verzamelen van postzegels met vogelafbeeldingen. Op de bijeenkomst 10 april j.l. te Utrecht werd besloten de volgende bijeenkomst in oktober a.s. te Rotterdam te houden.

Begin september hopen wij dat er een systeem is gevonden rondzendingen met

ruilboekjes te organiseren. Diegenen die zich hiervoor reeds opgaven zullen hierover nog benaderd worden. Nog niet teruggezonden ingevulde vragenlijstjes gelieve men te retourneren aan Dr. J. W. E. Stam, Copijnlaan 19, Groenekan (U.), telefoon 03461 - 16 55.

Besluit onbeschermdde vogels

Gelet op artikel 3 van het Vogelbesluit 1937 (Stb. 647);

Gezien het bepaalde in artikel 2 van de Jachtwet (Stb. 1954, 523);

BESLUIT:

In het gehele Rijk worden niet gerekend tot de beschermde vogels in de zin der Vogelwet 1936:

- a. gedurende het tijdvak van 1 januari 1971 tot en met 31 december 1972: de grote mantelmeeuw (*Larus marinus*) en de spreeuw (*Sturnus vulgaris*);
- b. gedurende de tijdvakken van 1 januari 1971 tot en met 15 april 1971, van 15 juli 1971 tot en met 15 april 1972 en van 15 juli 1972 tot en met 31 december 1972; de zilvermeeuw (*Larus argentatus*) en de kokmeeuw (*Larus ridibundus*)

Deze beschikking zal worden geplaatst in de Staatscourant.

De enige vogel die volgens de bepalingen van de Vogelwet steeds onbeschermd is, is de huismus. Voorts zijn onbeschermd als schadelijk wild in de zin van de Jachtwet: houtduiven, zwarte en bonte kraaien, roeken, kauwen, Vlaamse gaaien en eksters.

Vogelbescherming is verhuisd naar Utrecht

Per 1 mei is het secretariaat van de Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels verhuisd naar Utrecht. Het nieuwe adres is zeer toepasselijk: Nachtegaalstraat 60 bis, bij de sluiting van dit nummer was het nieuwe telefoonnummer nog steeds niet bekend.

Voormalig RIVON (nu RIN) is verhuisd naar Leersum

Met ingang van 26 april is de vestiging van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (voormalig RIVON), Laan van Beek en Royen 40-41, Zeist, verhuisd naar Kasteel Broekhuizen te Leersum (U.), telefoon 03434 - 29 41.